

Pinksteren, feest van overslaande liefde

Het is Pinksteren, feest van overslaande liefde, van niet te stuiten taal. De discipelen waren verweesd achtergebleven. Ze zaten bij elkaar, deuren en ramen gesloten, ze stonden met lege handen. Al het oude en vertrouwde losgelaten, en hun leraar verdwenen uit hun midden. Ze hadden alleen nog elkaar. En de woorden van die oude geschriften. Torah, Psalmen, Profeten. Woorden, zo vaak gehoord, zo bekend.

Misschien zijn ze daar in de beslotenheid van het huis wel opnieuw gaan lezen en discussiëren over die woorden uit hun bijbel, de verhalen uit Genesis, uit Exodus. Misschien zijn ze in gesprek geraakt over de betekenis van die woorden, kregen de woorden een nieuwe betekenis na wat zij hadden meegemaakt met hun leraar uit Nazareth.

Ze werden gegrepen door een enthousiasme, een geestkracht, **plotseling bleken die oerverhalen geen stoffige oude taal te zijn, maar meer dan actueel**. Er begon iets te borrelen, te gisten, te stromen, en plotseling was het huis te klein. Die oerverhalen zijn hun verhalen, het verhaal van

onderdrukking en bevrijding, een Stem die opkomt voor de minst bedeeden. Ze gingen naar buiten en spraken een taal die iedereen verstond, een stem die liefde uitstraalde. Er kwam een beweging op gang, het ging alle perken te buiten en de wereld over.

'Overslaande liefde, overgaande liefde, weeën die niet overgaan' zo dichtte Huub Oosterhuis.



Op eerste Paasdag overleed **Huub Oosterhuis**. Dichter, theoloog en pastor. Een charismatisch man die kerk en samenleving heeft verrijkt met nieuwe taal. Hij schreef honderden liederen en gedichten, hertaalde Psalmen en Bijbelboeken. Zijn eerste liederen zijn notabene op het Groninger Hogeland ontstaan. Zijn allereerste lied, 'Zolang er mensen zijn op aarde' kent u ongetwijfeld. Hij schreef het in de jaren 50, na een fietstocht tussen Groningen en Winsum. Oosterhuis gaf ons nieuwe taal, een taal die rechtstreeks voortvloeit uit de bron die Bijbel heet.

Huub Oosterhuis, geboren en getogen katholiek en toegetreden tot de orde der Jezuïeten, kwam niet lang na zijn priesterwijding in 1964 in conflict met de Rooms Katholieke Kerk vanwege een discussie omtrent het celibaat. Het was de jaren 60, een tijd van veranderingen en nieuwe mogelijkheden. Maar dat priester Oosterhuis ging trouwen en vervolgens als gehuwd man voorging in de bediening van de Eucharistie, was meer dan een brug te ver. Hij werd uit de orde der Jezuïeten gezet en geschorst als priester.

Er schaarde zich een groep achter hem en zo kon het gebeuren dat de studentenekklesia in Amsterdam, waar hij nauw bij betrokken was, zich distantieerde van het bisdom en als zelfstandige gemeenschap een nieuwe weg insloeg. De ekklesia (wat letterlijk samenroeping betekent) werd een **broedplaats van nieuwe liederen, nieuwe vormen, nieuwe liturgie**. Gevoed vanuit de bijbel maar niet gebonden aan één van de bestaande kerkgenootschappen, noch Rooms Katholiek, noch

Protestants. Vele jaren later schrijft hij een gedicht dat verwijst naar dat niet gebonden zijn aan religie of godsdienst:

*Ben van religie niet.
Heb wel de stem gehoord
van het bevrijdingsvisioen
dat gloedrood in de Joodse bijbel staat geschreven.
Gelijke rechten op geluk
de zachte krachten van de solidariteit
genadebrood voor ieder mens
uittocht uit alle wrede, slimme
martelende slavernijssystemen
ooit en steeds opnieuw bedacht.
De stem die dit tot mijn geweten spreekt
is God voor mij
en als ik zing, uitzinnig ingetogen
in eigen zieletaal
of Bach aanhoor,
't gaat over dit
die God alleen
en verder godsdienst geen.*

Op het moment dat Huub Oosterhuis priester-af was en er een groep mensen op weg ging buiten de perken van de gevestigde (kerk)orde kwam men terecht in een soort **niemandsland**. Het was in die periode dat rabbijn Yehuda Aschkenasy in beeld kwam. Rabbijn Aschkenasy leerde Huub Oosterhuis de woorden van de Bijbel opnieuw verstaan. In de Joodse traditie vormt het lezen en het discussiëren en steeds weer opnieuw lezen, uitleggen en bediscussiëren van de Bijbelwoorden een eeuwenoude methode, 'Lernen' genaamd.



Deze omgang met de bijbel bleek een onuitputtelijke bron van liederen te zijn. 'Licht dat ons aanstoot in de morgen', 'De Heer heeft mij gezien en onverwacht', 'Zomaar een dak boven wat hoofden', 'De steppe zal bloeien', 'Ken je mij', 'Heer onze Heer, hoe zijt Gij aanwezig' en honderden andere. En ze werden gezongen, meer en meer. Het bleek een **taal waarin mensen zich herkenden**, en samen zingend verstonden we elkaar. In één van zijn laatste interviews deed Oosterhuis een oproep. 'We moeten mensen weer leren zingen. Koren oprichten, grote en kleine.'

Het is Pinksteren 2023. De kerken staan in de samenleving steeds meer onder druk, steeds meer met lege handen, misschien zelfs in een soort niemandsland. We blijven verweesd achter, nu het oude en vertrouwde steeds meer om ons heen verdwijnt. Maar we hebben de Woorden van die oude geschriften en honderden liederen, van Huub Oosterhuis, van Sytze de Vries en vele anderen. **Misschien moeten we die oude woorden weer gaan lezen, met nieuwe ogen, Lernend. En gaan zingen in al die mooie kerken op ons Groninger platteland.** Immers: 'Zolang er mensen zijn op aarde, zolang de aarde vruchten geeft. Zolang zijt Gij ons aller Vader. wij danken U voor al wat leeft.'